

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างสมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน
ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูป
ในประเทศไทย

The Causal Relationship Model between Supply Chain Absorptive Capacity,
Supply Chain Agility and Firm Performance of Instant Food Businesses
in Thailand

สลิลาทิพย์ ทิพยไกรสร^{1*}

Salilathip Thippayakraisorn^{1*}

¹ คณะการจัดการโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่ง สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
เลขที่ 85/1 หมู่ 2 ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี 11120 ประเทศไทย

¹ Faculty of Logistics and Transportation Management, Panyapiwat Institute of Management
85/1 Moo 2 Chaengwattana Road., Pak Kred, Nonthaburi, 11120, Thailand

รับบทความ: 30 ธันวาคม 2563

ปรับปรุงบทความ: 3 มิถุนายน 2564

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 29 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูป 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของสมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูป โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้บริหาร/เจ้าของกิจการในธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย ทั้งผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ผลิตสินค้า และผู้จัดจำหน่ายสินค้า โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เพื่อให้ได้ตัวแทนในแต่ละภูมิภาค หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยวิธีการจับฉลากจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยได้มีการทดสอบเครื่องมือทั้งความเที่ยง และความตรงเชิงเนื้อหา แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป AMOS ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อทดสอบสมมติฐานนั้นพบว่า สมรรถนะ

* ผู้เขียนหลัก (อาจารย์ ดร. ประจํา คณะการจัดการโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่ง สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์)

อีเมล: salilathipthi@pim.ac.th

การดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบเชิงบวกต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูป และมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูป รวมถึงความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูป ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานให้มีความคล่องตัวและสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องในสภาวะวิกฤต และเพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

คำสำคัญ

สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ผลการดำเนินงานขององค์กร ธุรกิจอาหารสำเร็จรูป

Abstract

The purposes of this study were to 1) investigate the causal relationship between supply chain absorptive capacity, supply chain agility, and firm performance of instant food businesses and 2) examine the influences of supply chain absorptive capacity and supply chain agility on firm performance of instant food businesses. The samples were executives and owners of instant food businesses in Thailand's raw material, manufacturing, and distribution sectors, initially obtained through a stratified random sampling to generate regional sample representatives. A subsequent simple random sampling was applied to include 400 of these individuals. Data were collected by questionnaires, validated for reliability and content validity, and analyzed by descriptive statistics and a structural equation model in AMOS. Results revealed that the causal relationship model was highly consistent with the empirical data. The structural equation model revealed that chain absorptive capacity positively influenced supply chain agility of instant food businesses and firm performance of instant food businesses, and supply chain agility positively influenced firm performance of instant food businesses. These insights could be extremely valuable in managing supply chains to enhance agility, promote operational consistency in times of crisis, and fulfill predetermined organizational performance targets.

Keywords

Supply Chain Absorptive Capacity, Supply Chain Agility, Firm Performance, Instant Food Businesses

บทนำ

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นและต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทั้งจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาด นโยบายทางการค้าระหว่างประเทศ สถานการณ์ทางการเมือง เป็นต้น ดังนั้นการจัดการห่วงโซ่อุปทานให้มีความคล่องตัวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะธุรกิจอาหารสำเร็จรูปที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีมูลค่ากว่า 452,506 ล้านบาทเมื่อปี 2562 มีการขยายตัวถึงร้อยละ 4.7 จากปี 2561 (Food Intelligence Center, 2020, 23) และการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพของธุรกิจอาหารสำเร็จรูปส่งผลต่อผู้บริโภคอย่างมาก เนื่องจากความสามารถทางการแข่งขันในปัจจุบันไม่ได้เกิดขึ้นจากธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งที่มีความเข้มแข็ง แต่เกิดจากการบริหารจัดการธุรกิจภายในห่วงโซ่อุปทานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดผลกระทบทั้งด้านแรงงานในธุรกิจการผลิต ความต้องการที่ปรับตัวลดลง และการกระจายสินค้าที่มีการเปลี่ยนรูปแบบไป ส่งผลให้ต้นทุนขนส่งของไทยปรับเพิ่มขึ้น จึงส่งผลต่อห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจอาหาร โดยการส่งออกอาหาร ปี 2563 มีมูลค่าการส่งออกลดลงถึงร้อยละ 4.1 (Food Intelligence Center, 2021, 1)

ด้วยเหตุนี้ธุรกิจจึงต้องมีการปรับตัวให้ได้อย่างรวดเร็ว ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่กระทบต่อธุรกิจ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมของธุรกิจ การดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ ๆ และสร้างสรรค์นวัตกรรมขึ้นเพื่อปรับตัวให้ทันต่อการแข่งขัน ดังนั้นสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Absorptive Capacity) จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรในปัจจุบัน ทั้งการให้คุณค่าของความรู้ใหม่ การมีกลไกที่จะทำให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ความสามารถในการเข้าถึงความรู้ใหม่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนความรู้ การนำความรู้ใหม่ไปใช้ (Duchek, 2020, 234-236) ซึ่งหากองค์กรมีสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานที่ดีแล้ว เมื่อเกิดสถานการณ์ความไม่แน่นอน ก็จะทำให้องค์กรมีความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Agility) (Shekarian et al., 2020, 20-25) คือมีความร่วมมือระหว่างเครือข่าย การร่วมกับพันธมิตรทางธุรกิจเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน มีการบูรณาการกระบวนการทำงาน และการจัดการความอ่อนไหวทางการตลาด (Wang et al., 2020) ดังนั้นเมื่อมีการบริหารจัดการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (Firm's Performance) ทั้งจากผลการดำเนินงานทางการตลาด และทางการเงิน (Al Humdan et al., 2020, 302-304) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ที่ผ่านมายังมีผลการศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ของสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานของธุรกิจที่แตกต่างกัน ดังงานวิจัยของ Kale et al. (2019) ที่พบว่าสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ไม่มีมีอิทธิพลทางตรงต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และ Knetra & Orapan (2012) ที่ศึกษาพบว่าสมรรถนะการดูดซึมความรู้มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรสำหรับผู้ประกอบการรถยนต์ในประเทศไทย ซึ่งศึกษาประสิทธิภาพขององค์กรในมุมมองด้านการทำกำไรเท่านั้น ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่ายังคงมีผลการวิจัยที่มีผลการศึกษาที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของขอบเขตการวิจัย กลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำการศึกษา ความครอบคลุมธุรกิจตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน และพื้นที่ที่ทำการศึกษา ดังนั้นการศึกษาวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งที่จะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะการ

ดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานให้มีความคล่องตัวในสภาวะวิกฤตและมีผลการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีความสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain Absorptive Capacity)

Cohen and Levinthal (1990) ได้นิยามสมรรถนะการดูดซึมความรู้ไว้คือ ความสามารถขององค์กรในการดูดซึมและประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ ๆ จากภายนอกเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ยังมี Roth et al. (2010) และ Flatten et al. (2011) นิยามสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานไว้ว่า ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและใช้ประโยชน์จากความรู้ใหม่ที่ผสมผสานให้เข้ากับการดำเนินงานภายในห่วงโซ่อุปทานขององค์กร รวมถึงความสามารถในการพัฒนากระบวนการดำเนินงานจากความรู้ใหม่ที่ได้จากภายนอกองค์กร เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานตลอดห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน มีองค์ประกอบ 5 ด้าน (Duchek, 2020, 234-236; Roth et al., 2010) ได้แก่

1) การให้คุณค่าความรู้ใหม่ (Value) คือ การที่องค์กรให้ความสำคัญองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานภายในห่วงโซ่อุปทาน พร้อมทั้งมีการประเมินจากหน่วยงานภายนอกถึงประโยชน์จากการใช้องค์ความรู้ใหม่

2) การได้มาซึ่งความรู้ใหม่ (Acquisition) คือ องค์กรมีการรวบรวมข้อมูลใหม่ ๆ ด้านห่วงโซ่อุปทานทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร และการนำเอาแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ที่องค์กรมีการดำเนินการมาวิเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ รวมถึงการสนับสนุนทั้งงบประมาณและทรัพยากรในการวิจัยและพัฒนา

3) การเข้าถึงความรู้ใหม่ (Assimilation) คือ การตีความและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ ทำให้เกิดการดูดซับความรู้ใหม่ และมีการถอดบทเรียนจากการดำเนินการในห่วงโซ่อุปทานที่ผ่านมา เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในห่วงโซ่อุปทานขององค์กรได้

4) การปรับเปลี่ยนความรู้ (Transformation) สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบโดยอาจเริ่มตั้งแต่ปรับเปลี่ยนแนวความคิดใหม่ ๆ การนำนวัตกรรมในห่วงโซ่อุปทานมาใช้ในการดำเนินงานในห่วงโซ่อุปทาน แต่ประการสำคัญคือการนำแนวคิดใหม่ในการดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทานไปสู่การปฏิบัติได้จริง

5) การนำความรู้ใหม่ไปใช้ (Exploitation) คือการนำความรู้ใหม่ไปปรับเปลี่ยนหรือประยุกต์ใช้ในกระบวนการทำงานจนเกิดการดำเนินงานในรูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นการพัฒนาในรูปแบบการดำเนินงานรูปแบบใหม่ในอุตสาหกรรม และสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่มีการศึกษาในประเด็นดังกล่าวพบว่าสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน หากมีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ทำให้องค์กรมีความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้ (Shekarian et al., 2020, 20 -25; Lane et al., 2006, 836-837) ดังสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบเชิงบวกต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยที่พบว่า สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ทั้งผลการดำเนินงานทางการตลาดและทางการเงิน เนื่องจากเมื่อมีสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานก็จะทำให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงาน เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ จึงส่งผลให้สามารถส่งมอบสินค้าหรือบริการได้ตรงตามความต้องการ ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ตลอดจนมียอดขายที่เพิ่มขึ้น และรักษารฐานลูกค้าเอาไว้ได้ อีกทั้งส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน ที่สามารถดำเนินธุรกิจบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ (Zuñiga-Collazos et al., 2020,4-8; Kale et al., 2019,277-278, 281-282; Chan et al., 2017, 487-490; Tse et al., 2016, 143-146) ดังสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

2. แนวคิดและทฤษฎีความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain Agility)

ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน เป็นความสามารถขององค์กรในการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อความเปลี่ยนแปลงหรือความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นทั้งจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับโลก รวมถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Fayezi et al., 2015, 2547-248) โดยได้อธิบายองค์ประกอบความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานไว้ 4 ด้านคือ

1) ความร่วมมือระหว่างพันธมิตรทางธุรกิจ (Network Based) คือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพันธมิตรทางธุรกิจในห่วงโซ่อุปทาน โดยอาจมีความร่วมมือกันในรูปแบบของการแบ่งปันข้อมูล การร่วมกัน

พัฒนาสมรรถนะหลักขององค์กร มีนโยบายการดำเนินงานร่วมกัน ไปจนถึงการควมรวมหรือขยายกิจการไปยังธุรกิจที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน (Wang et al., 2020, 85-87; Liu and Luo, 2012, 8-11)

2) การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างพันธมิตรทางธุรกิจ (Visibility) คือการเชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญที่ต้องใช้ร่วมกันทั้ง การแจ้งระดับการผลิตและสินค้าคงคลังผ่านทางออนไลน์ และการให้พันธมิตรทางธุรกิจในห่วงโซ่อุปทานสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ (Wang et al., 2020, 85-87)

3) การบูรณาการกระบวนการทำงาน (Process Integration) คือมีการทำงานร่วมกันระหว่างแผนกตั้งแต่การแลกเปลี่ยนข้อมูลและมีตัวชี้วัดในการทำงานร่วมกันระหว่างแผนก มีกระบวนการทำงานร่วมกัน มีโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม และไม่มีข้อจำกัดหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคในแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างแผนก (Wang et al., 2020, 85-87; Liu and Luo, 2012, 8-11)

4) ความอ่อนไหวทางการตลาด (Market Sensitivity) คือมีการประเมินผลและพัฒนาการดำเนินงานเพื่อทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าทั้งการพัฒนาสินค้าใหม่ การรักษามาตรฐาน การนำเสนอคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Wang et al., 2020, 85-87)

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงทั้งจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และภัยพิบัติต่าง ๆ ดังที่มีการศึกษาวิจัยพบว่าความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กรทั้งทางด้านการตลาดและการเงินขององค์กร (Al Humdan et al., 2020, 302-304; Moryadee and Jitt-Aer, 2020, 362-365; Tse et al., 2016, 143-146) ดังสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3 ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

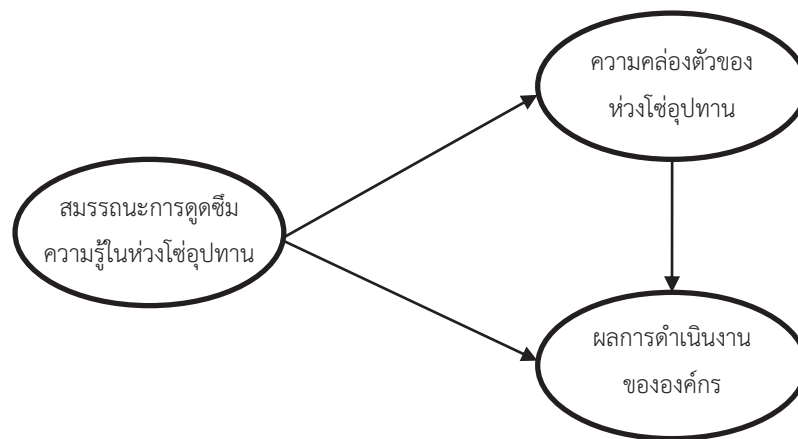
3. แนวคิดและทฤษฎีผลการดำเนินงานขององค์กร (Firm's Performance)

ผลการดำเนินงานขององค์กร หมายถึง ผลลัพธ์จากการดำเนินธุรกิจตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยสามารถวัดได้จากมุมมองที่สำคัญคือ ผลการดำเนินงานทางการตลาดและผลการดำเนินงานทางการเงิน เนื่องจากเป็นสิ่งที่สะท้อนจากสิ่งที่ผู้บริโภคได้รับและการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร (Al Humdan et al., 2020, 302-304; Chan et al., 2017, 487-490; Tse et al., 2016, 143-146)

ผลการดำเนินงานทางการตลาด สามารถประเมินได้จากความพึงพอใจของลูกค้าโดยรวม สามารถส่งมอบคุณค่า สินค้าหรือบริการให้กับลูกค้าตามที่ลูกค้าต้องการได้ สามารถเพิ่มยอดขายสินค้าของบริษัทได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถรักษาลูกค้าเก่าไว้ได้อย่างต่อเนื่อง (Al Humdan et al., 2020, 302-304)

ผลการดำเนินงานทางการเงิน สามารถประเมินได้จากความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโดยรวม การบรรลุเป้าหมายทางการเงิน การมีผลตอบแทนจากการลงทุนและผลตอบแทนจากการขายได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผลตอบแทนจากยอดขายเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรของบริษัท โดยวัดจากกำไรสุทธิหารด้วยยอดขายรวมในช่วงเวลาเดียวกัน (Cho et al., 2008, 339-342)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารในธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย ที่เป็นโรงงานขนาดใหญ่ มีจำนวนพนักงานมากกว่า 50 คนขึ้นไป ซึ่งมีจำนวน 8,534 ธุรกิจ (Ministry of Industry, 2021, 1-4) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร/เจ้าของกิจการในธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย ทั้งผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ผลิตสินค้า และผู้จัดจำหน่ายสินค้า โดยใช้การสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วนเพื่อให้ได้ตัวแทนในแต่ละภูมิภาค หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยนำรายชื่อผู้ประกอบการแต่ละภูมิภาคมาทำการจับฉลากเพื่อเก็บข้อมูล ซึ่งหากผู้ประกอบการท่านใดไม่สะดวกให้ข้อมูลก็จะทำการจับฉลากรายชื่อถัดไปจนครบ 400 ตัวอย่าง ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการประมาณค่าด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation (MLE) นั้น Comrey (1992) ได้เสนอ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 ตัวอย่างขึ้นไป แต่เพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่ม เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแจกแบบสอบถามออนไลน์ (e-Questionnaire) ไปยังรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่จับฉลากได้ แบ่งเป็น 4 ตอน มีจำนวนทั้งหมด 55 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบมีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยรายละเอียดของแบบสอบถามทั้ง 4 ตอนมีดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อคำถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการตัดสินใจความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน จำนวน 19 ข้อคำถาม ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน จำนวน 21 ข้อคำถาม ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กร จำนวน 9 ข้อคำถาม ซึ่งได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาด้านทฤษฎีและการวัดเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index

of Consistency: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 แปลว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Uraivan & Chayapa, 2017, 108) และนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาคแอลฟาประกอบด้วยสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.917, 0.936, 0.982 ตามลำดับ และคะแนนของข้อความแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อความอื่น ๆ ในมาตรวัดเดียวกัน (Corrected Item-Total Correlation) ของทุกตัวแปร ไม่มีค่าติดลบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการตรวจสอบข้อมูลขาดหาย (Missing Data) การตรวจสอบค่าผิดปกติ (Outlier) โดยใช้ Mahalanobis Distance (Mahalanobis, 1936) จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่ามีข้อมูลที่มีค่า P-Value น้อยกว่า 0.05 จึงทำการตัดข้อมูลนั้นออก จึงมีข้อมูลคงเหลือนำไปวิเคราะห์ผลทั้งสิ้น 373 ชุด และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างคู่ตัวแปร มีความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ของทุกคู่ แล้วจึงทำการตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล (Normality) โดยการตรวจสอบค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปร จากการตรวจสอบพบว่าค่าความเบ้มีค่าระหว่าง -0.042 ถึง 1.165 และค่าความโด่ง พบว่ามีค่าระหว่าง -0.572 ถึง 1.243 ซึ่งมีค่าอยู่ในช่วง -3.29 และ +3.29 นั่นคือทุกตัวแปรมีการกระจายข้อมูลแบบโค้งปกติ (Tabachnick & Linda, 2001) แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 54.4 และส่วนใหญ่มีอายุ 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.4 มีตำแหน่งกรรมการผู้จัดการหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 44.5 ทำงานในฝ่ายบริหาร คิดเป็นร้อยละ 23.6 มีประเภทของธุรกิจเป็นผู้ผลิต คิดเป็นร้อยละ 43.4 และมีพนักงานมากกว่า 200 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.8

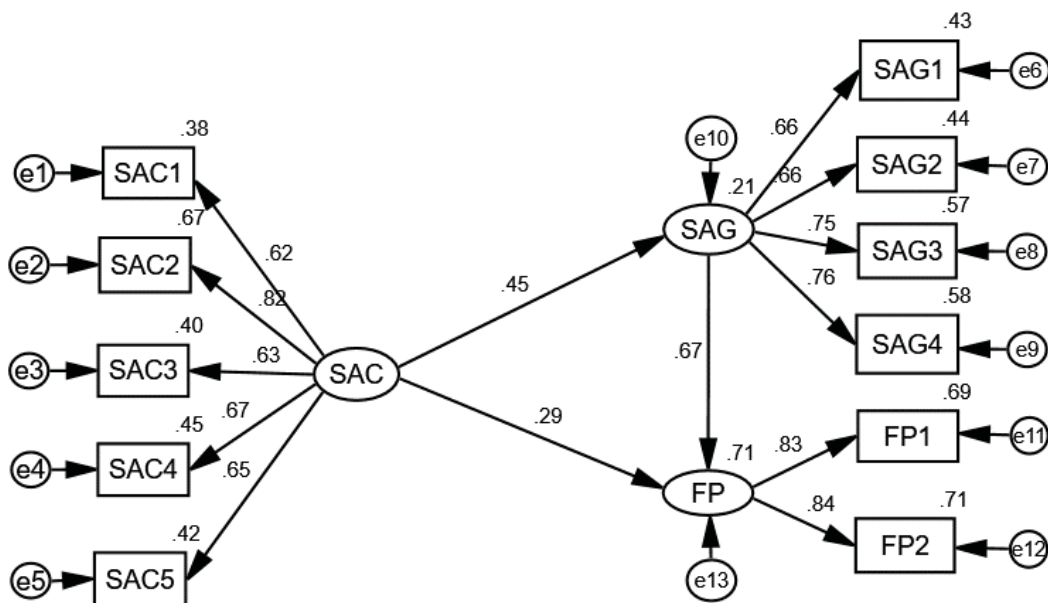
2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยการตรวจสอบความตรงเชิงกลุ่มเข้า (Convergent Validity) พบว่าตัวแปรมีความตรงเชิงกลุ่มเข้า โดยมีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ที่มากกว่า 0.6 ทุกตัวแปร เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวแปร และความน่าเชื่อถือทางโครงสร้าง (Construct Reliability: CR) ของตัวแปรสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ผลการดำเนินงานขององค์กร มีค่าเกินกว่า 0.7 คือ 0.817, 0.836, 0.782 ตามลำดับ และในการตรวจสอบค่าความแปรปรวนเฉลี่ย (Average Variance Extracted: AVE) มีค่ามากกว่า 0.5 คือ 0.504, 0.507, 0.700 ตามลำดับ นอกจากนี้การทดสอบความเชื่อมั่นโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาคแอลฟา สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีค่า 0.817 ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานมีค่า 0.836 และผลการดำเนินงานของ

องค์รมีค่า 0.782 และค่าสัมประสิทธิ์كرونบัคแอลฟาของเครื่องมือวัดทั้งฉบับมีค่า 0.891 ซึ่งมีความมากกว่า 0.7 (Nunnally, 1978) นั้นแปลว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่น

3. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานขององค์กร โดยการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรโมเดลความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานขององค์กรหลังปรับความสัมพันธ์ของค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ ดังภาพที่ 2

การตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเป็นไปตามเกณฑ์ของ Diamantopoulos and Siguaw (2000), Hu and Bentler (1999), Bollen and Long (1992), Bollen (1989), Bentler and Bonett (1980) แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเงื่อนไขในระดับการยอมรับทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าโมเดลการวัดนี้มีความเที่ยงตรง (Validity) ดังตารางที่ 1

ภาพที่ 2: แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานขององค์กรหลังปรับความสัมพันธ์ของค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้

ตารางที่ 1

ค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง

ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน	ค่าที่กำหนด	ค่าที่ได้
Chi-Square	-	95.199
X^2/df	-	41
CMIN/DF	น้อยกว่า 5	2.322
CFI	มากกว่า 0.94	0.966
NFI	มากกว่า 0.90	0.942
GFI	มากกว่า 0.90	0.955
IFI	มากกว่า 0.90	0.966
RMSEA	ค่าอยู่ระหว่าง 0.05 – 0.08	0.060
RMR	น้อยกว่า 0.05	0.007

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรในธุรกิจอาหารสำเร็จรูปของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) และอิทธิพลรวม (Total Effect: TE) พบว่า สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (SAC) มีอิทธิพลทางตรงต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (SAG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (DE = 0.471, TE = 0.471) มีสัดส่วนของความแปรปรวนที่สามารถถูกอธิบายและทำนายด้วยสมการถดถอยมีค่าเท่ากับ 0.205 ($r^2 = 0.205$) ซึ่งหมายความว่า 20.5% ของค่าความแปรปรวนของความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (SAG) สามารถถูกอธิบายและทำนายโดยสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (SAC) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ปานกลาง

นอกจากนี้สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (SAC) มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (FP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (DE = 0.271, IE = 0.286, TE = 0.556) และความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (SAG) มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (FP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (DE = 0.607, TE = 0.607) โดยมีสัดส่วนของความแปรปรวนที่สามารถถูกอธิบายและทำนายด้วยสมการถดถอยมีค่าเท่ากับ 0.712 ($r^2 = 0.712$) ซึ่งหมายความว่า 71.2% ของค่าความแปรปรวนของผลการดำเนินงานขององค์กร (FP) สามารถถูกอธิบายและทำนายโดยสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (SAC) และความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (SAG) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ค่าสัมประสิทธิ์ของอิทธิพลโดยรวม (TE) อิทธิพลทางตรง (DE) และอิทธิพลทางอ้อม (IE)

ตัวแปรผล	ตัวแปรเหตุ						r ²
	SAC			SAG			
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
SAG	0.471**		0.471**				0.205
FP	0.271**	0.286**	0.556**	0.607**		0.607**	0.712

หมายเหตุ DE = Direct Effect, IE = Indirect Effect, TE = Total Effect

** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทั้ง 3 สมมติฐานโดยมีสมมติฐานที่ได้รับการยอมรับทั้งหมด 3 สมมติฐาน คือ ยอมรับสมมติฐานที่ 1 สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ยอมรับสมมติฐานที่ 2 สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และยอมรับสมมติฐานที่ 3 ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1 สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 2 สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 3 ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร	ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อทดสอบสมมติฐาน สมมติฐานที่ 1 สมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ผลการวิจัย พบว่าสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (SAC) มีอิทธิพลทางตรงต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (SAG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (DE = 0.471) ผลจากการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานดังกล่าว (ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Shekarian et al. (2020) ที่พบว่าองค์กรที่มีสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน โดยการให้คุณค่าความรู้ใหม่ มีกระบวนการการ

ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ สามารถเข้าถึงความรู้ใหม่ มีการปรับเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่องและมีการนำความรู้ใหม่ไปใช้อย่างต่อเนื่องมีผลต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน เนื่องจากเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดหรือสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความเปลี่ยนแปลงในธุรกิจอาหารสำเร็จรูป องค์กรที่มีสมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทานอยู่ตลอดเวลาจะมีความคล่องตัวในห่วงโซ่อุปทาน ทำให้สามารถปรับกลยุทธ์ได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงหรือสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด แต่ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีความแตกต่างจากการศึกษาวิจัยของ Kale et al. (2019) ที่มีการศึกษาธุรกิจที่จดทะเบียนการค้าในธุรกิจ ที่พบว่าสมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งไม่ได้มีการศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมและไม่ครอบคลุมธุรกิจห่วงโซ่อุปทานจึงทำให้ผลการศึกษามีความแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 สมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ผลการวิจัย พบว่าสมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน (SAC) มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (FP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (DE = 0.271, IE = 0.286, TE = 0.556) ผลจากการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานดังกล่าว (ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Zuñiga-Collazos et al. (2020) ที่พบว่าองค์กรที่มีสมรรถนะการดูดซับความรู้ในห่วงโซ่อุปทานทำให้มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องจนก่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และอาจพัฒนานวัตกรรมในการทำงานขึ้นได้ ดังนั้นจึงทำให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและรายได้ขององค์กร จึงมีผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ทั้งผลการดำเนินงานทางการตลาดและทางการเงิน ซึ่งผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ขยายขอบเขตของการวิจัยแตกต่างไปจากงานวิจัยของ Knetra & Orapan (2012) ที่ศึกษาพบว่าสมรรถนะการดูดซับความรู้มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรสำหรับผู้ประกอบการรถยนต์ในประเทศไทย ซึ่งศึกษาประสิทธิภาพขององค์กรในมุมมองด้านการทำกำไรเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาในมุมมองผลการดำเนินงานทางการตลาดและทางการเงินในด้านการบรรลุเป้าหมายทางการเงิน และการมีผลตอบแทนจากการลงทุน ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้มีความครอบคลุมบริบทผลการดำเนินงานมากขึ้น

ส่วนสมมติฐานที่ 3 ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ผลการวิจัยพบว่าความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน (SAG) มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (FP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (DE = 0.607) ผลจากการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานดังกล่าว (ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3) ซึ่งพบผลการวิจัยในประเด็นดังกล่าวของ Natpatsaya (2017) ที่ศึกษาในอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ของประเทศไทยที่พบว่าความคล่องตัวมีผลกระทบในเชิงบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของบริษัทแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะขนาดของบริษัทในห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยมีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทในระดับที่แตกต่างกันในทุกด้าน และผลวิจัยของงานฉบับนี้มีสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Al Humdan et al. (2020) และ Moryadee and Jitt-Aer (2020) ที่พบว่าการดำเนินธุรกิจนั้นองค์กรย่อมต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหรือความไม่แน่นอน ดังนั้นหากองค์กรมีความร่วมมือหรือมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพันธมิตรทางธุรกิจในห่วงโซ่อุปทาน มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน

จนกระทั่งทำให้เกิดการบูรณาการกระบวนการทำงานร่วมกัน เพื่อร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ทำให้เกิดความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อผลกำไรดำเนินงานขององค์กร

สรุป

จากการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน ความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทานมีผลกระทบต่อความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน และผลการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้น กลุ่มผู้ผลิตวัตถุดิบและผู้ผลิตของธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน เนื่องจากธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทยมีการแข่งขันที่สูงและเป็นอุตสาหกรรมที่มีนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจัดการภายในองค์กรควรสนับสนุนให้บุคลากรมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ มีการปรับเปลี่ยนการทำงานตามองค์ความรู้ใหม่ที่มี และส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมในกระบวนการทำงาน ส่วนผู้จัดจำหน่าย ควรให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน โดยการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน เช่น ข้อมูลการพยากรณ์ความต้องการ รอบการสั่งซื้อ ประเภทของสินค้า เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดการหยุดชะงัก และส่งมอบสินค้าได้ตามกำหนดเวลา รวมไปถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับส่วนอื่นในห่วงโซ่อุปทาน เช่น การพัฒนาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้ามากขึ้น และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า ซึ่งก็จะทำให้มีผลการดำเนินงานที่ดีทั้งด้านการตลาดและการเงิน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1. งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาโมเดลโครงสร้างกลุ่มพหุ (Multiple Group Structure Equation Model) เพื่อศึกษาความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากร คือ ผู้ผลิตวัตถุดิบ ผู้ผลิตสินค้า และผู้จัดจำหน่ายสินค้า เนื่องจากกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันนี้อาจมีความแตกต่างกันในการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้นำไปวางแผนการบริหารจัดการได้เหมาะสมกับลักษณะของการดำเนินงาน
2. งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน และความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทาน เนื่องจากในการดำเนินงานการสร้างให้เกิดสมรรถนะการดูดซึมความรู้ในห่วงโซ่อุปทาน และความคล่องตัวของห่วงโซ่อุปทานอาจมีองค์ประกอบที่หลากหลายและแตกต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในเชิงลึกบนบริบทของประเทศไทยมากขึ้นจึงควรศึกษาในประเด็นดังกล่าว
3. งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเฉพาะกลุ่มสินค้าในธุรกิจอาหารสำเร็จรูปในประเทศไทย เนื่องจากธุรกิจอาหารสำเร็จรูปนั้นครอบคลุมประเภทของสินค้าที่หลากหลาย ดังนั้นอาจมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันเพื่อการศึกษาที่เจาะลึกในแต่ละกลุ่มสินค้าหรือประเภทธุรกิจมากขึ้น

References

- Al Humdan, E., Shi, Y. & Behnia, M. (2020). Supply Chain Agility: A Systematic Review of Definitions, Enablers and Performance Implications. **International Journal of Physical Distribution & Logistics Management**. 50(2), 287-310.
- Bentler, P. M. & Bonett, D. G. (1980). Significance Tests and Goodness of Fit in the Analysis of Covariance Structures. **Psychological bulletin**. 88(3), 588.
- Blome, C., Schoenherr, T. & Rexhausen, D. (2013). Antecedents and Enablers of Supply Chain Agility and Its Effect on Performance: A Dynamic Capabilities Perspective. **International Journal of Production Research**. 51(4), 1295-1318.
- Bollen, K. A. (1989). A New Incremental Fit Index for General Structural Equation Models. **Sociological methods & research**. 17(3), 303-316.
- _____, & Long, J. S. (1992). Tests for structural equation models: introduction. **Sociological Methods & Research**. 21(2), 123-131.
- Chan, A.T., Ngai, E.W. & Moon, K.K. (2017). The Effects of Strategic and Manufacturing Flexibilities and Supply Chain Agility on Firm Performance in the Fashion Industry. **European Journal of Operational Research**. 259(2), 486-499.
- Cho, J.J.-K., Ozment, J. & Sink, H. (2008). Logistics Capability, Logistics Outsourcing and Firm Performance in an E-Commerce Market. **International Journal of Physical Distribution and Logistics Management**. 38(5), 336-359.
- Cohen, W. M. & Levinthal, D. A. (1990). Absorptive Capacity: A New Perspective on Learning and Innovation. **Administrative science quarterly**. 128-152.
- Comrey, A. L. 1992. **A first course in factor analysis**. (2nd ed.). Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum.
- Diamantopoulos, A., Siguaw, J. A. & Cadogan, J. W. (2000). Export Performance: The Impact of Cross-Country Export Market Orientation. **The American Marketing Association Conference Proceedings** (p.177). American Marketing Association.
- Duchek, S. (2020). Organizational Resilience: A Capability-Based Conceptualization. **Business Research**. 13(1), 215-246.
- Fayezi, S., Zutshi, A. & O'Loughlin, A. (2015). How Australian Manufacturing Firms Perceive and Understand the Concepts of Agility and Flexibility in The Supply Chain. **International Journal of Operations & Production Management**. 35(2), 246-281.

- Flatten, T. C., Greve, G. I. & Brettel, M. (2011). Absorptive Capacity and Firm Performance in Smes: The Mediating Influence of Strategic Alliances. **European Management Review**. 8(3), 137-152.
- Food Intelligence Center. (2020). **Instant Food Market in Thailand**. Retrieved September 25, 2020, from <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=290>. [In Thai]
- _____. (2021). **Thai food industry in 2020**. Retrieved March 15, 2021, from <http://fic.nfi.or.th/foodindustryoverview.php>. [In Thai]
- Hu, L. T. & Bentler, P. M. (1999). Cut off Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. **Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal**. 6(1), 1-55.
- Kale, E., Aknar, A. & Başar, Ö. (2019). Absorptive Capacity and Firm Performance: The Mediating Role of Strategic Agility. **International Journal of Hospitality Management**. 78, 276-283.
- Knetra, N. & Orapan, K. (2012). Technological and Knowledge Absorptive Capability: Strategic Capability for Thai Automotive Firms. In **5th Sustainable Rural Development Conference Proceedings** (p. 3-9). Chicago: American Marketing Association. Khon Kaen: Thailand.
- Lane, P. J., Koka, B. R. & Pathak, S. (2006). The Reification of Absorptive Capacity: A Critical Review and Rejuvenation of the Construct. **Academy of management review**. 31(4), 833-863.
- Liu, L. & Luo, D. (2012). Effects of Logistics Capabilities on Performance in Manufacturing Firms. **Contemporary Logistics**. (9), 8.
- Mahalanobis, P. C. (1936). **On the Generalized Distance in Statistics**. India: National Institute of Science.
- Ministry of Industry. (2021). **Accumulated statistics, number of factories permitted to operate according to the Factory**. Retrieved March 10, 2021, from <https://www.diw.go.th/hawk/default.php>. [In Thai]
- Moryadee, C. & Jitt-Aer, K. (2020). Exploring the Nexus between the Absorptive Capacity, Corporate Sustainability, Supply Chain Agility and Manufacturing Firm Performance. **International Journal of Supply Chain Management**. 9(2), 360-367.
- Natpatsaya, S. (2017). Supply chain agility and Supply chain resilience: An implementation for supply chain of computer industry in Thailand. **Academic Journal Phranakhon Rajabhat University**. 8(1), 116-127. [In Thai]

- Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric theory**. New York: McGraw-Hil.
- Roth, A., Kristal, M. & Johnson, T. (2010). The Effect of Supply Chain Absorptive Capacity on Customization, Product Innovation and Business Performance. **The POMS 21st Annual Conference**. (pp. 1-49). Canada. Production and Operations Management Society.
- Shekarian, M., Nooraie, S. V. R. & Parast, M. M. (2020). An Examination of the Impact of Flexibility and Agility on Mitigating Supply Chain Disruptions. **International Journal of Production Economics**. 220, 1-46.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). **SAS for Windows Workbook for Tabachnick And Fidell Using Multivariate Statistics**. Boston: Allyn and Bacon.
- Tse, Y. K., Zhang, M., Akhtar, P. & MacBryde, J. (2016). Embracing Supply Chain Agility: An Investigation in the Electronics Industry. **Supply Chain Management – An International Journal**. 21(1), 140-156.
- Uraiwan, C. & Chayapa, V. (2017). Evaluation of Content Validity for Research Instrument. **Journal of Nursing and Health Sciences**. 11(2), 105-111. [In Thai]
- Wang, M., Asian, S., Wood, L.C. & Wang, B. (2020). Logistics Innovation Capability and Its Impacts on the Supply Chain Risks in the Industry 4.0 Era. **Modern Supply Chain Research and Applications**. 2(2), 83-98.
- Zuñiga-Collazos, A., Lozada, N. & Perdomo-Charry, G. (2020). Effect of Absorption Capacity Acquired on Organizational Performance. **International Journal of Innovation Management**. 24(05), 1-19.